

Dkt. George Payton, Tafsiri ya Biblia, Kipindi cha 15, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Lugha, Mawazo Yasiyojulikana

© 2024 George Payton na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. George Payton katika mafundisho yake kuhusu Tafsiri ya Biblia. Hii ni kipindi cha 15, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Lugha, Mawazo Yasiyojulikana.

Sasa ningependa kuzungumzia changamoto nyingine ya tafsiri.

Ni aina ya mchanganyiko kati ya lugha na utamaduni. Ni jinsi ya kutafsiri mawazo yasiyojulikana. Wazo lisilojulikana, ni vitu na dhana zilizo katika Biblia ambazo hazipo katika utamaduni mwingine.

Kwa sababu ya tatizo hili, ni changamoto kujua jinsi ya kuziwasilisha kwa ufanisi ikiwa dhana hii au kama kitu hiki, kitu hiki, hakitokei au hakipo katika lugha lengwa. Kwa hivyo, kabla ya maneno kama hayo kutafsiriwa, tunahitaji kugundua maana ya neno hili na labda lina maana zaidi ya moja. Na kwa hivyo, maana hizi ni zipi katika lugha lengwa na katika utamaduni lengwa? Na kwa hivyo, tunahitaji kuwa na mchakato wa kujua maana ya neno hilo.

Huu unaweza kuwa mchakato wa kina. Unaweza kuhusisha utafiti mwingi pande zote mbili. Unahusisha kuangalia mistari ambapo neno hilo linatokea katika Biblia, kutafuta maana tofauti, na kisha kubaini ni maana gani inayochochea mstari mmoja maalum tofauti na mwingine.

Na kumbuka, sisi husema kila mara maneno hufafanuliwa haswa katika muktadha ambapo yanatokea. Huwezi kusema kwamba daima inamaanisha kitu kimoja juu ya hisia zote. Kwa mfano, tukifikiria neno nyumba, nyumba, neno nyumba kwa Kiebrania limetafsiriwa kwa Kigiriki, na tuna nyumba ya Daudi.

Inamaanisha ukoo wa Daudi. Una nyumba ya Israeli. Hiyo ina maana taifa zima la Israeli.

Katika Matendo 16, mlinzi wa gereza wa Filipi, yeye na nyumba yake waliokolewa. Kwa hivyo, nyumba inamaanisha nini katika muktadha huo? Hiyo ina maana ya familia yake, watumishi wake, kila mtu aliyekuwepo. Kwa hivyo hiyo ni nyumba.

Na kwa hivyo, kila moja ya hayo ina maana tofauti. Na kwa hivyo, tunahitaji kukumbuka hilo tunapotafiti maneno haya katika Kigiriki na Kiebrania. Tunahitaji

kutambua ikiwa yana maana tofauti, tunahitaji kujua wakati moja inachochewa tofauti na nyingine.

Hapa kuna mifano ya mawazo au dhana zisizojulikana tunazopata katika Biblia. Kwa hivyo, mimea na wanyama, aina za miti, matunda, mazao ya bustani, mimea, kondoo, mbuzi, ngamia, punda, farasi, dubu, simba, na kila aina ya ndege. Hilo ni kundi moja.

Miundo ya kijiografia ni pamoja na maziwa, bahari, bahari, milima, jangwa, misitu, na maeneo ya nyikani. Unawezaje kutafsiri jangwa kwa watu wanaoishi msituni, kwa mfano? Hii ndiyo sababu hizi ni changamoto. Hali ya hewa au misimu, theluji, barafu, baridi kali, kiangazi.

Kama nilivyosema, huko Orma, tulikuwa na misimu mitatu: joto, joto zaidi, na joto zaidi. Lakini kwa kweli, nchini Kenya, una msimu wa kiangazi, na kisha mvua hunyeshwa kwa muda mfupi. Na kisha una msimu wa kiangazi, na kisha mvua hunyeshwa kwa muda mrefu zaidi.

Kwa hivyo, tunaiita mvua ndefu na msimu mrefu wa kiangazi, mvua fupi na msimu mfupi wa kiangazi. Na huo ndio mzunguko tunaoupata Afrika Mashariki. Unafanya nini unapokuwa na theluji na barafu na majira ya baridi kali na vitu hivyo vyote? Uzito na vipimo, dhira, viwanja, matembezi ya Sabato, Omeri.

Mungu wangu, nikisoma kitabu cha Ruthu, Ruthu na Boazi walipokutana usiku. Na kisha kinachosema ni, vua shali yako, nami nitakupa nafaka. Na inasema alipima sita kwa ajili yake.

Haisemi sita nini? Hatujui kama ni Omeri sita au kama ni sita, je, ni Ifa? Sita nini? Hatujui. Kwa hivyo, walipokuwa kwenye harusi huko Kana, Mariamu alimwambia Yesu, hawana divai. Na Yesu akasema sio wakati wangu bado.

Anasema, fanyeni chochote atakachowaambia watumishi. Kisha anawaambia watumishi, sawa, jazeni mitungi hii sita ya maji ya mawe. Kisha inatupa kiasi.

Na kisha tunapaswa kujua jinsi unavyoshughulikia hilo. Uzito na vipimo. Sawa, pesa, shekeli, dinari, talanta. Kipaji pia ni kipimo cha uzito.

Mna vitu vya kitamaduni vya kawaida, mizani ya kupimia vitu, jembe, mashua ya mawe ya kusagia, usukani wa tanga, ngao, mshale, na kofia ya chuma. Na kisha mna ufalme, mfalme, malkia, kiti cha enzi. Mna maakida, mna magavana, mna jeshi.

Una maneno ya kidini, kuhani, hekalu, Mlawi, yote hayo. Dhana zingine zisizojulikana ni dhana za kufikirika kama vile tumaini, imani, utakatifu, na hata neno Mungu. Kwa

hivyo, kubaini maana kunahusisha kuelewa uwanja wa kitamaduni ambao neno hilo ni lake.

Na kila hisi ni ya eneo tofauti. Kama tulivyosema, unapokuwa na hisi moja ya nyumba, ukisema walienda kwa oikos ya Peter, hiyo ndiyo jengo aliloishi. Kwa hivyo, hiyo ni fremu moja ya uhusiano.

Ukisema nyumba ya Daudi, hiyo ni fremu tofauti ya marejeleo. Kwa hivyo, kila maana ya neno huamsha picha tofauti, fremu tofauti ya marejeleo. Na kisha mara tu maana ya neno hilo inapoeleweka, mchakato unaofuata ni kuchunguza ni maneno gani tunayoweza kuwa nayo katika lugha hii lengwa ambayo tunaweza kutumia.

Tunataka kuhakikisha kwamba kuna mwingiliano wa kutosha wa kisemantiki na kwamba kuna vipengele vya kutosha vya maana upande huu katika lugha lengwa ambavyo tulipata katika neno la maandishi chanzi. Na hakuna njia zilizowekwa za kutafsiri. Na tutakachokupa ni kanuni zilizopendekezwa au mbinu bora, mambo ambayo unaweza kutumia unapojaribu kutafsiri.

Sawa, kwa hivyo moja ya njia ni kutumia kifungu cha maelezo. Kwa hivyo, kwa sinagogi, unaweza kutumia nyumba ya sala. Hekalu na sinagogi, kuna kufanana sana kati ya hekalu na sinagogi.

Lakini jambo la kipekee kuhusu hekalu ni kwamba hapo ndipo walipotoa dhabihu za wanyama na mahali pengine popote katika taifa zima la Israeli. Chachu, tulipata shida hii tulipojaribu kutafsiri chachu kuwa Orma. Na kwa hivyo, tulipata unga unaofanya mkate uvimbe.

Hatimaye, tulizungumza na watu, nao wakasema, tumeleta neno hili la Kiswahili, Hamira. Kwa hivyo, kisha tukasema, Hamira. Sasa, unapofikiria kutafsiri maneno haya, kumbuka dhana kwamba lugha ni kama maji yanayotiririka mteremko.

Inachukua njia ya upinzani mdogo zaidi kufikia chini. Kwa hivyo, chochote kilicho rahisi kwa watu kutumia, ndicho ambacho huenda wakaishia kutumia. Kwa hivyo, ukipata maelezo haya marefu, labda wataondoka tu. Kwa nini tusikope neno kutoka Kiswahili na tumalize? Samahani, kwa nini tusikope neno kutoka Kiswahili na tumalize? Sawa, na hutaki kuwa na usemi mrefu kuelezea jambo hili, haswa ikiwa linatumika mara kwa mara.

Jambo la pili ni kwamba tunajaribu kutumia neno la jumla ikiwa hakuna neno maalum katika lugha yako. Kwa hivyo, Zakayo alipanda mti wa aina gani? Alipanda mti wa mkuyu. Je, kuna yeyote anayejua kweli mti wa mkuyu ni nini? Na je, inajalisha aina ya mti aliopanda? Kuhusu kuwasilisha ujumbe, labda sivyo.

Na kwa hivyo, ikiwa lugha yako haina neno mkuyu, basi alifanya nini? Alipanda mti. Zakayo alipanda mti. Hatuondoi mambo kutoka kwa maana ya maandiko.

Tulikuwa na shida kama hiyo huko Ormah tulipokuwa tukifanya Mwanzo 1, na inasema miti yote yenye mbegu ndani yake na mimea na mambo haya mengine yote, tuna neno moja kwa mti. Hatuna hata neno kwa mmea. Hatuna neno kwa vichaka.

Ilitubidi tu kusema mti. Kwa mkubwa, kwa mdogo. Hiyo ndiyo tuliyokuwa nayo.

Kwa hivyo, tumetumia tu mti wa neno la jumla. Sawa, tumia neno maalum badala ya neno la jumla. Kwa hivyo, ikiwa wana shida kuwa na neno la jumla, basi unalazimika kuchagua moja ya maneno katika uwanja huo wa kisemantiki.

Na hivyo katika Marko 6:39, Yesu alipowalisha wale 5,000, aliwaketisha katika makundi kwenye nyasi za kijani. Na watu huko Papua New Guinea walikuwa wakizungumza na mshauri wa tafsiri, nao wakasema, kwa hiyo ilikuwa aina gani ya nyasi? Sijui. Kwa nini hilo lina maana? Naam, hatuna neno la nyasi.

Tuna aina hii ya nyasi na aina hii ya nyasi. Tuna takriban aina 10 au 15 tofauti za nyasi. Sijui.

Naam, ilionekanaje? Ilihisije? Naam, ilikuwa kijani kibichi, kumaanisha ilikuwa mbichi. Labda ilinyesha hivi majuzi, kwa hivyo labda ilikuwa laini kukaa juu yake. Hawakutaka kuchagua nyasi zilizomaanisha nyasi zenye miiba ndani yake, kwa sababu unakaa juu yake na unaenda, kwa nini Yesu angefanya hivyo? Hakufanya hivyo.

Kwa hivyo, ilibidi wachague neno kati ya maneno yao 10 au 15. Ilibidi wachague neno moja lililomaanisha aina ya nyasi ambayo ingekuwa vizuri kukaa juu yake. Kwa hivyo hiyo ni moja ya njia za kufanya hivyo.

Tena, unakumbuka tulichosema katika hotuba nyingine? Wakati mwingine, katika tafsiri, tunajaribu kuwa karibu iwezekanavyo, lakini wakati mwingine, karibu lazima iwe nzuri vya kutosha. Hatuondoi chochote kutoka kwa kile Yesu alichofanya hapa. Sio kuharibu maana ya kifungu.

Tunazuiliwa na mapungufu ya lugha ya lugha. Jambo lingine ni kwamba, chaguo jingine ni kutumia kitu kama hicho ikiwa hawana neno hilo katika lugha yao. Kwa hivyo, ukienda Papua New Guinea na shetani anazunguka-zunguka kama simba.

Samahani, simba ni nini? Hatuna simba. Kwa hivyo, unasema nini? Anazunguka-zunguka kama mnyama hatari. Na ukisema mnyama hatari, kwa kawaida humaanisha mnyama anayeshambulia vitu vingine, wakiwemo watu.

Unapotumia ulinganisho, tuna latitudo zaidi kidogo kwa sababu ni ulinganisho unaojaribu kuchora picha ya maneno. Na kwa hivyo, katika Ufunuo, msemu mweupe kama theluji ulitumika, ukimrejelea Yesu alipokuwa aking'aa sana. Katika Orma, wangesema mweupe kama maziwa kwa sababu hiyo ni kitu ambacho kila mtu anajua ambacho ni cheupe, na hicho ndicho kiwango cha weupe, kitu fulani.

Kwa hivyo, unatumia kitu ambacho ni kizungu sana katika utamaduni huo. Sawa, tumia neno kutoka lugha nyingine. Kwa hivyo, katika lugha za Kibantu Afrika Mashariki, hakuna neno la jumla la Mungu.

Wana roho za mababu, kisha wana miungu ya maeneo fulani, na katika lugha moja ambayo tulikuwa tunashughulika nayo Afrika Mashariki, waliabudu kobe, mto, jua, vitu kama hivyo. Na kila kabila lilikuwa na jina tofauti la mungu waliyemwabudu au la mungu waliyemwabudu. Nami nilizungumza na timu ya lugha, na nikasema, kwa hivyo neno lenu kwa Mungu ni lipi hapa? Loo, ni neno kwa kitu tunachokiabudu.

Nami nikasema sijaridhika na hilo. Na kulikuwa na timu nyingine ya watafsiri pamoja nasi, nao wakasema, tuna tatizo kama hilo katika lugha yetu, kwa hivyo mnafanya nini? Neno la Kiswahili la Mungu ni Mungu . Na ingawa tamaduni hizi zingine zinaweza kuzungumza Kiswahili au la, angalau walijua neno hilo kwa sababu ya kuenea kwa Ukristo Afrika Mashariki.

Kwa hivyo, ingawa Kiswahili haikuwa lugha kuu, bado walijua Mungu alimaanisha nini. Na walijua kwamba Mungu alimaanisha mungu mkuu, na si mungu mwingine yeyote. Na hivyo ili kuepuka kusema kwamba Mungu ni kobe au Mungu ndiye mto unaoabudu, walitumia Mungu badala yake, na kisha hilo likaondoa utata wote.

Lakini ilibidi waazima neno kutoka lugha nyingine ili kufanya hivyo. Sawa, mifano mingine ya kuazima maneno kutoka lugha nyingine. Sawa, lugha ya Kinga nchini Tanzania, tulifanya kazi nao, na wanaishi milimani.

Na katika eneo hilo la milima, sehemu kubwa zaidi ya maji waliyo nayo ni kijito au mto. Kwa hivyo, hawajui sehemu kubwa ya maji ni nini. Hawana neno la kuyaelezea katika lugha yao.

Kwa bahati nzuri, nje kidogo ya eneo la Kinga, kuna ziwa hili kubwa, na wao ndio watu wanaoishi kwenye ziwa na kuvua samaki. Kwa hivyo walijua ziwa ni nini kwa sababu walikuwa wameiona. Hawakuwa na neno la kuitumia katika lugha yao, lakini walijua ni nini.

Kwa hivyo, waliishia kukopa neno ziwa kutoka kwa lugha hiyo nyingine. Je, wangeweza kufanya hivyo kwa Kiswahili? Ndiyo. Lakini lugha hii nyingine ilikuwa karibu nao na ilikuwa na kufanana nayo kwingine, kwa hivyo ilikuwa na maana zaidi.

Na ilisikika kama si ya kigeni sana kwa sababu kila mtu alijua neno hilo, kwa sababu lugha hii nyingine ilikuwa karibu, na walijua lugha na msamiati wa kila mmoja. Sawa, kwa hivyo ni vigumu sana kupata njia nzuri ya kutamka au njia nzuri ya kuelezea sinagogi, Mafarisayo, Masadukayo, maeneo ya majina. Neno ubatizo ni changamoto sana.

Je, tunaweza kutafsiri maana? Kuzamisha ndani ya maji au kuzama? Kuzamisha? Vipi kuhusu tunapobatizwa katika Kristo? Nini hutokea tunapobatizwa katika Roho Mtakatifu au kubatizwa na Roho Mtakatifu? Kwa hivyo, tunaona kwamba neno kama ubatizo lina dhana hizi zote za kidini na kiroho zinazohusiana nalo. Na katika hilo, ni vigumu sana kutafsiri maana hiyo kwa sababu unapoteza maana hizo zote na maana za kiroho. Kwa hivyo, mila ya Biblia, tangu wakati wa Biblia za kwanza za Kiingereza hadi sasa, mila ya Biblia, na hata katika lugha zingine za kigeni, huwa wanatafsiri maneno haya kutoka kwa Kigiriki na hata hawayakopeshi kutoka kwa Kiingereza.

Kwa Kiingereza tunatumia neno kubatiza, na kwa hivyo ni kutafsiri maneno haya, kukopa maneno haya, ni rahisi kutafsiri na kuelezea Farisayo kuliko kujaribu kupata kifungu kirefu kinachoelezea Farisayo ni nini. Kwa hivyo, tunajaribu kufikiria jinsi tunavyoweza kuwasiliana vyema na maneno haya. Mawazo zaidi kuhusu kukopa neno kutoka lugha nyingine. Tunahitaji kuwa waangalifu kwamba hatukopeshi sana.

Je, lugha ya Kibantu inayofanana na Kiswahili inaweza kukopa maneno mengi ya Kiswahili? Hakika. Lakini nini kitatokea? Tafsiri hiyo inasikika kama ya kigeni. Huyu si sisi.

Hii si lugha yetu. Na ukizungumzia kundi la watu ambao hawajafikiwa au kundi la watu ambapo kuna watu wengi wasio Wakristo ambao wameanza kusoma Biblia, watasema, hii si lugha yetu. Na wanaposema hii si lugha yetu, wanasema nini kingine? Hatutaki kusoma Biblia hii.

Kwa hivyo, jambo zima la kukubalika linapungua. Na hawakubali Biblia, kumaanisha hawakubali Injili. Na wanakataa Injili kwa sababu ya lugha inayotumika katika tafsiri.

Sio lazima kwa sababu hawakubaliani na kile inachofundisha, lakini kwa sababu ya jambo hili lote la Biblia, labda hawana hata vitabu, labda hili ni jambo la ajabu kote, lakini unapolitafsiri, hutaki hilo litokee. Kwa hivyo, tunaepuka kutumia msamiati wa kigeni. Na katika kukataa Biblia na katika kukataa Injili, kwa kweli wanamkataa Mungu.

Kwa maana moja, tunawazuia kuwa na uhusiano na Mungu kwa kutumia maneno mengi ya kigeni ambayo yanasikika kuwa ya ajabu kwao na lugha yao. Tunataka kuepuka hilo. Kwa kweli tunahitaji kuwa waangalifu kuhusu kuleta maneno mengi ya kigeni.

Na kwa hivyo, chaguo nambari tano ni kama chumvi. Unainyunyiza kwenye chakula, lakini hutumii chumvi nyingi ndani. Sita, unatumia wapi neno kutoka kwa lugha lengwa na kulifafanua upya? Kwa hivyo, kwa Kigiriki wana maneno matatu ya upendo, eros, phileo , na agape.

Na agape, uelewa wangu kutokana na utafiti ambao nimeweza kufanya, haikuwa kawaida sana mwanzoni. Inatumika kwa njia ya kipekee katika Agano Jipya kumaanisha upendo usio na masharti. Haikuwa lazima iwe na maana hiyo katika Kigiriki cha wakati huo, lakini ilitumika katika Agano Jipya, Midomo ya Yesu, Maandishi ya Paulo, n.k.

Kwa hivyo, ilikuja kuchukua maana hii ya agape ya Mungu, ambayo ni kwamba Mungu hana upendeleo wowote. Hawapendelei Wayahudi kuliko Wayunani. Hawapendelei Mataifa, Wasiti, au walio huru, wanaume au wanawake.

Lakini injili ipo kwa ajili ya wote. Na kwa hivyo, wazo hili lote kwamba Mungu ana upendo huu kwa watu wote liko katika neno hili agape. Na kwa hivyo limechukua maisha yake yenyewe nje ya jinsi lilivyoanza.

Na katika historia yote, hilo limetokea, na sasa linakubalika leo. Sawa, kwa hivyo huko Ormond, tulikuwa na suala la kuvutia, tatizo, tulipokuwa tukitafsiri kitabu cha Mwanzo. Na suala lilikuwa hili.

Tulijaribu kusema, tunawezaje kuwasiliana kwamba Ibrahimu alijenga madhabahu na kutoa dhabihu? Na kwa hivyo, niliambiwa, tuna mahali hapa patakatifu tunapojenga. Na mahali hapa patakatifu, unaingia, unaomba, wanyama hawaingii humo, watoto hawaingii humo. Unaingia tu humo, na unaomba, na unamwabudu Mungu.

Kwa hivyo, nilisema, labda tunaweza kutumia hiyo. Tatizo lilikuwa Mahala ilikuwa uzio huu mdogo. Ni mkubwa kuliko meza hii, lakini una urefu wa futi tano hivi kuzunguka.

Na unaweka vijiti ardhini, na hiyo ni uzio wako. Na ina mwanya, na hakuna lango juu yake. Na unaingia kupitia mwanya, na uko katika eneo hili lenye uzio, na unaketi chini.

Ni ndogo, lakini ni mahali patakatifu—au mahali patakatifu kwa namna fulani.

Na kwa hivyo, tulisema, sawa, hebu tujaribu. Lakini kisha tukaweka picha nyuma ya kitabu cha Mwanzo ambacho tulitafsiri na kusema, hivi ndivyo Mahala anavyoonekana. Ni rundo la mawe, mawe yasiyokatwa, na unachinja wanyama juu yake.

Na kisha unawasha kuni ambazo mnyama huyo anazitumia, na unazichoma kwa Mungu. Wana wazo hilo. Walijua kuhusu dhabihu.

Walijua kuhusu kuchoma wanyama kwa Mungu. Lakini tulibadilisha na kurekebisha neno hili Mahala kwa njia tofauti. Nambari saba, tengeneza neno jipya.

Unafikiri, hilo ni jambo la kikatili. Kwa kweli, hapana, sivyo. Ni maneno mangapi mapya yamekuja tangu ujio wa kompyuta na teknolojia? Hifadhidata, diski kuu, kipanya.

Tulibadilisha neno panya kuwa panya. Vipi kuhusu maandishi? Ujumbe mfupi ulikuja baada ya ujio wa simu ya mkononi. Na ujumbe mfupi unamaanisha hati iliyoandikwa.

Kwa hivyo, bado unaweza kuzungumzia maandishi leo. Maandishi kwenye gazeti yalisema hivi. Lakini yanachukuliwa kuwa maisha yake yenyewe kumaanisha hasa ujumbe unaowasiliana nao kupitia simu ya mkononi kwa mtu mwingine.

Inaitwaje unapotumia kompyuta yako? Barua pepe. Neno lingine jipya. Na barua pepe inawakilisha nini? Barua pepe iliyofupishwa kuwa barua pepe.

Maneno yote mapya tumeyabuni. Na kisha maneno ya misimu, frenemy, hangry, na mengine yote haya. Yanakuja na maneno mapya ya misimu kila siku.

Neologisms wakati mwingine zinaweza kusaidia kujaza mapengo na dhana katika Biblia katika lugha lengwa. Kisha, unahitaji kujaza maana ya hilo kwa mafundisho, maelezo ya chini, maelezo, na kadhalika. Na KJV, hasa kutokana na ushawishi wa William Tyndale mwanzoni, ilikuja na rundo la maneno mapya kwa sababu hayakuwa na maneno.

Na kwa hivyo, walikuja na Yehova, Pasaka, upatanisho, mbuzi wa kafara, kiti cha rehema, mkate wa wonyesho. Na alipinga mamlaka ya kidini ya wakati huo. Badala ya kufanya toba, kwa kweli alitumia neno toba.

Kufanya toba kunamaanisha kwamba lazima ufanye jambo fulani ili kusema unamsamehe Mungu na unafanya mambo haya, chochote kile. Lakini alisema toba ni suala la moyo. Unaweza kufanya hivyo bila kufanya mambo yoyote ya kimwili.

Kwa hivyo, alileta hilo na hilo linatumika. Baada ya muda, mambo haya yanakuwa ya kawaida, ya kawaida, na hata ya kawaida nje ya kanisa katika lugha ya kawaida na utamaduni wa kawaida. Kwa hivyo, maneno mapya yanayoingizwa katika Biblia ya lugha lengwa, yanaweza kuwa ya kawaida kupitia matumizi ya kanisa, na Wakristo, lakini pia nje ya kanisa.

Jambo la mwisho, unaweza kutumia mchanganyiko wa mbinu hizi, angalau hata wakati mwingine, mwanzoni. Lakini ikiwa ni neno ambalo halitumiki sana, basi unaweza kutumia mojawapo ya mbinu hizi tofauti. Mojawapo ya mambo ni kutumia kifungu cha maelezo pamoja na neno lililokopwa.

Kwa hivyo, ukitumia neno sinagogi na kulitafsiri, sinagogi na nyumba ya sala, au una sinagogi katika maandishi, muundo fulani wake, na unapotafsiri neno, kwa njia, lazima liendane na sauti zilizopo katika lugha. Kwa hivyo, kwa Kiswahili huweka I mwishoni mwa kila kitu, au vokali fulani, na kwa hivyo ni sinagogi, sinagogi. Kwa hivyo unasema sinagogi A, nyumba ya sala, mahali pa orma, mahali pa orma, mahali pa madhabahu, mahali pa kutoa dhabihu, au mahali pa kutoa dhabihu kwa Mungu.

Kwa hivyo huo ni mchanganyiko mmoja unaowezekana. Mchanganyiko mwingine ni kutumia neno linaloelezea, kifungu cha maelezo chenye neologism, neno jipya ulilobuni. Na tena, tulisema unaweza kutumia tanbihi na faharasa.

Unaweza kutengeneza kijitabu cha Biblia na kuwa na picha ndogo hapo, na hivi ndivyo ngamia anavyoonekana kwa watu wa Papua New Guinea, na unaweza kuonyesha ukubwa na jinsi anavyoonekana. Chochote unachoweza kutumia, misamiati, yote hayo, yanaweza kuongeza uelewa wa msomaji ili wajue ni nini ambacho Biblia inazungumzia. Tunapaswa kukumbuka kwamba tunafanya jambo la kikatili sana, tukichukua kitabu hiki cha kale zaidi ya miaka 2,000 iliyopita na kukiwasilisha kwa kundi la watu ambao hawajui tunachozungumzia.

Hawajui Mungu huyu ni nani, yeye ni nani, anafanya nini, na kwa nini anafanya hivi. Na kwa hivyo, wanahitaji msaada mwingi tuwezavyo kuwapa ili waweze kuelewa mambo haya katika Biblia. Kwa hivyo, kuna chaguzi nyingi za kutafsiri.

Mchakato huu unafanywa pamoja na kanisa, na mawazo mengi ya awali huingia humo. Wakati mwingine unajaribu, na unaona, je, hili ni jambo ambalo watu wanaelewa? Je, hili linawafaa? Je, viongozi wa kanisa wanakubali hili? Je, wanatumia hili wanapohubiri mahubiri? Hilo ni jaribio zuri sana, kwa njia, la litmus, zana nzuri sana ya kutathmini. Je, hili linatumika kanisani? Wachungaji hutumia nini wanapohubiri? Ikiwa halifanyi kazi kweli, halifai kweli, basi nyote mnazungumza pamoja na kusema, sawa, hebu tufikirie chaguzi tofauti, njia zingine ambazo tunaweza kuwasilisha mawazo na dhana hizi zisizojulikana. Kwa hivyo unatafsiri, lakini unaendelea kupitia baadhi ya masuala haya.

Wakati mwingine, huhitaji kurudia; wakati mwingine, unafanya hivyo. Kama vile unavyorudi nyuma na kusahihisha baada ya kutafsiri Agano Jipya lote, utasahihisha jambo lote kuanzia mwanzo hadi mwisho mara ya pili au ya tatu. Vivyo hivyo na maneno muhimu.

Vivyo hivyo na mawazo haya yasiyojulikana. Mwishowe, kwa hivyo katika uwasilishaji huu tulizungumzia mawazo yasiyojulikana, lakini hatukuzungumzia maneno mengine mengi ambayo tungeweza kuyazungumzia. Hakuna muda.

Na ni ngumu zaidi. Kama nini? Mungu, Roho, Mtakatifu, Imani, Malaika na Mashetani, Utakaso, Kuhesabiwa Haki, Upatanisho, na orodha inaendelea. Mchakato wa kutafsiri haya unamaanisha unachunguza kwa undani zaidi ulimwengu wa Biblia, ulimwengu wa Waebrania na Wagiriki, nyanja hizo za kisemantiki ni zipi, safu gani za maneno zinazotokea pamoja, jinsi unavyoweza kuelewa mwingiliano kati ya maneno yanayofanana ambayo yako katika uwanja mmoja, na kisha uwanja huu unalingana na upi hapa, na tunachaguaje maneno yenye maana nyingi tunayotaka kuwasiliana, au tunapaswa kuja na neno jipya, au tunapaswa kuwa na njia nyingine ya kuelezea dhana hii.

Kwa hivyo, hiyo ni angalau ladha ya jinsi tunavyotafsiri mawazo haya yasiyojulikana, na natumai hii imekuwa baraka kwako. Asante.

Huyu ni Dkt. George Payton katika mafundisho yake kuhusu Tafsiri ya Biblia. Hii ni kipindi cha 15, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Lugha, Mawazo Yasiyojulikana.